

Posiedzenie Biura Politycznego Komitetu Centralnego PZPR

(P) Biuro Polityczne na posiedzeniu w dniu 12 bm. rozpatrzyło informacje o działaniach na rzecz ochrony i rozwoju rodziny.

W okresie władzy ludowej w Polsce podjęto i rozwiązano wiele problemów o doniosłym znaczeniu dla rozwoju rodziny, poprawy warunków jej życia, umacniania jej pozycji i roli w życiu narodu. Tym celom służą wprowadzone w Konstytucji PRL zmiany akcentujące rangę rodziny w społeczeństwie socjalistycznym. Pomyślnemu rozwojowi rodziny sprzyja cała polityka społeczna partii i państwa uchwalona na VI i VII Zjeździe PZPR. Jej wyrazem są między innymi przyjęte i realizowane programy rozwoju i reformy oświaty, rozwoju produkcji rolnej i wyżywienia narodu, budownictwa mieszkaniowego, opieki zdrowotnej.

Biuro Polityczne KC PZPR oceniając pozytywnie dotychczasową działalność w tej dziedzinie zwróciło uwagę na konieczność dalszej poprawy

warunków życia rodzin, zwłaszcza młodych małżeństw. Zalecono podejmowanie skutecznych kroków ułatwiających kobietom opiekę nad dzieckiem oraz łączenie pracy zawodowej z prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Podkreślono, że konieczne są dalsze wysiłki na rzecz poprawy zaopatrzenia w żywność oraz zwiększenia asortymentu i podniesienia jakości wyrobów przemysłu lekkiego, artykułów służących wyposażeniu mieszkań, sprzętu trwałego użytku.

Spotkania w KW PZPR i w Hucie Katowice Radziecka delegacja rządowa przebywała w woj. katowickim

(P) Radziecka delegacja na odbywające się w Warszawie XX Posiedzenie Międzyrządowej Polsko-Radzieckiej Komisji Współpracy Gospodarczej i Naukowo-Technicznej przebywała 12 bm. w woj. katowickim. Na czele delegacji stoi zastępca przewodniczącego Rady Ministrów ZSRR Konstantin Katuszew.

W toku spotkania, jakie odbyło się w Komitecie wojewódz-

skiego, członek biura politycznego KC i sekretarz KW PZPR w Katowicach — Zdzisław Grudziński zapoznał radzieckich gości z wieloletnimi problemami społeczno-gospodarczego rozwoju Śląska i Zagłębia oraz realizacji ambitnych zadań produkcyjnych w br. na tle rosnącego wkładu wielkoprzemysłowego regionu w całokształt gospodarki narodowej.

Wiele miejsca poświęcono również zagadnieniom pracy partyjnej blisko 340-tysięcznej wojewódzkiej organizacji PZPR, jej inicjatywom i metodom działania, zwłaszcza w środowiskach klasy robotniczej, kadry inżyniersko-technicznej, naukowo-badawczej. W toku spotkania podkreślono ogromną rolę braterskiej współpracy polsko-radzieckiej w dynamizacji postępu technicznego oraz dalsze perspektywy jej rozwoju także w nowych dziedzinach przemysłu i nauki.

Delegacja radziecka w towarzyszącym wicepremierowi, ministrowi hutnictwa — Franciszkowi Kaima, członkowi delegacji polskiej oraz przedstawicielom władz wojewódzkich z województwa katowickiego — Zdzisławem Legonimskim, gościła wódz hutnictwa i budownictwa hut „Katowice”. Stalownicy kombinatu — stanowiącego symbol nowego, wyższego etapu współdziałania bratnich narodów Polski i ZSRR — tego właśnie dnia wytopili 2-milionową w br. tonę stali dla potrzeb naszej gospodarki narodowej.

Serdecznie witani przez założycieli radzieckich gości zapoznali się z pracą wielkiego pieca nr 2, stalowni, walcowni średniej oraz oddanej niedawno do eksploatacji, wlewniczej i etap budowy kombinatu — walcowni dużej.

(A) DOKOŃCZENIE NA STR. 4

Depesza gratulacyjna Henryka Jabłońskiego do gen. Fredericka W. K. Akuffo

(P) Przewodniczący Rady Państwa Henryk Jabłoński wystosował depeszę gratulacyjną do przewodniczącego Najwyższej Rady Wojskowej, szefa państwa Republiki Ghany gen. Fredericka W. K. Akuffo w związku z powołaniem go na stanowisko (PAP)

(B) DOKOŃCZENIE NA STR. 4

W osiągniętych wynikach dużą rolę odgrywa wynalazczość i racjonalizacja. Zgłoszonych zostało w ciągu półroczia 160 propozycji, których zastosowanie przyniosło korzyści wartości ponad 10 mln zł. Liczba wniosków wciąż jeszcze nie jest jednak wystarczająca. Dla realizacji zadań II półroczia duże znaczenie ma również powołanie Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Silników Wysokoprężnych.

(B) DOKOŃCZENIE NA STR. 4

Ropa pod Atlantykiem Duże złożo koło Szetlandów

LONDYN (PAP). 65 km na zachód od Wysp Szetlandzkich odkryto nowe rozległe złożo ropy naftowej, które zalega pod dnem morskim. Jest to pierwszy zbiornik naturalny ropy naftowej, znaleziony pod dnem Atlantyku.

Złożo należy do brytyjskiego państwowego monopolu naftowego „British Petroleum”. Według niepotwierdzonych danych, zasobność złoża przewyższa największe z dotychczas zbadanych brytyjskich obszarów ropopobórnych. Pierwszy otwór poszukiwawczy dostarczy 2900 baryłek ropy dziennie. (P)

Polskie maszyny włókiennicze dla ZSRR

(P) W Bielskiej Fabryce Maszyn Włókienniczych „Befama” w Bielsku-Białej podpisano 12 bm. kontrakt z radziecką centralą handlu zagranicznego „Technopromimport” na dostawę bielskich maszyn do Zw. Radzieckiego.

Kontrakt ten, wartości 50 mln zł dew., przewiduje dostawę w przyszłym roku do ZSRR 140 maszyn włókienniczych, głównie zespołów zgrzebnych i czesankowych oraz linii automatycznych do wyrobów materiałów włókiennych.

W kombinatach radzieckich pracuje ponad 2 tys. różnego rodzaju maszyn z Bielska-Białej, które spotkały się z uznaniem tamtejszych fachowców. Wartość produkcji eksportowej maszyn do ZSRR wyniosła tylko w br. 64 mln zł dew. (PAP)

Gospodarska Września

(A) Znana jest szeroko gospodarności mieszkańców Wrześni. Przypomnijmy, że właśnie to miasto zdobyło w naszym Ogólnopolskim Banku Doświadczeń Miast pierwszą nagrodę. Kiedy do naszej akcji włączyła się telewizja, Września nadal uczestniczyła w nowej edycji „banku”, odnosząc nie lada sukcesy.

Jak doniosła GAZETA ZACHODNIA, 504,6 mln zł wyniosła wartość zobowiązań zrealizowanych przez mieszkańców miasta i gminy Września, w tym: 440 mln zł w „Banku-440”, 64,6 mln zł w „Banku-440”.

Września — jak to słusznie stwierdzono — wyprowadziła o kilka lat założenia planowe.

(P) Sejmowe komisje: Obrony Narodowej, Nauki i Postępu Technicznego oraz Spraw Wewnętrznych i Wymiaru Sprawiedliwości rozpatrzyły 12 bm. projekty ustaw o ustanowieniu tytułu honorowego „Lotnik Kosmonauta Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” oraz tytułu honorowego „Zasłużony Pilot Wojskowy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”.

W czasie posiedzenia wskazano na szczególne znaczenie, jakie dla naszego kraju miał lot „Sojuza 30”.

Dzień 27 czerwca 1978 r. — dzień wprowadzenia na orbitę okołozemską statku z radzieckopolską załogą — wpisał się na karty historii Polski. Radziecka inicjatywa wspólnej pracy w kosmosie jest jedną z pięknych form jedności krajów socjalistycznych.

Proponowane zaszczytne wyróżnienie stanowiącą będzie dla kosmonauty szczególną satysfakcję za osobisty wysiłek w procesie długotrwałego przygotowania do lotu, za męstwo i odwagę.

Część zadań w ramach wielostronnego programu „Interkosmos” została przygotowana przez naukowców polskich. Podstawą ich udziału w badaniach kosmosu są zwłaszcza dobrze rozwinięte u nas takie działy nauki, jak fizyka i astronomia, fizyka i medycyna.

Komisje przyjęły oba projekty ustaw. W nawiązaniu do drugiego z nich — stwierdzono w toku posiedzenia, że ustanowienie tytułu honorowego „Zasłużony Pilot Wojskowy PRL” będzie doniosłym akcentem tego rocznych uroczystości jubileuszowych Ludowego Wojska Polskiego.

Na wysoki poziom rolnictwa wywiera także ogromny wpływ produkcja Stalowni Koni w Pełkowie oraz Rolniczego Kombinatu Spółdzielczego Skoraszewice.

— Powiedział Pan, że ziemię wasze nie są najwyższymi — skąd więc ubiegłorooczny tytuł Krajowego Mistrza Plonów i obecny zwycięstwo w ogólnopolskim współzawodnictwie na najgospodarniejszą gminę? (C) DOKOŃCZENIE NA STR. 2

Prognostyka pogody (P) Jak podaje IMGW, dziś w Warszawie będzie zachmurzenie małe i umiarkowane. Temp. maks. w dzień ok. 26 st. Wiatry słabe i umiarkowane, zachodnie i północno-zachodnie.

KALENDARJUM ● Czwartek jest 194 dniem 1978 r. Do końca roku pozostało 171 dni, w tym 142 dni robocze. ● Słońce weszło dziś o godz. 4.29, a zaszło o godz. 20.53. Wschód Księżycy godz. 13.06, zachód godz. 0.09. Czwartek będzie krótszy od najdłuższego dnia w roku o 24 minuty. ● Imieniny obchodzą Małgorzata i Ernest. (A. L.)

Pepowo „Gminą — Mistrzem Gospodarności” w 1977 r. Uroczyste wręczenie nagród w konkursie OK FIN z udziałem premiera Piotra Jaroszewicza

(P) W Pałacu Rady Ministrów w Warszawie odbyło się 12 bm. z udziałem członka Biura Politycznego KC PZPR, prezesa Rady Ministrów — Piotra Jaroszewicza, uroczyste wręczenie nagród w konkursie ogólnopolskim Komitecie Frontu Jedności Narodu pn. „Gmina — Mistrz Gospodarności” za 1977 r.

Celem tego konkursu jest rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców gmin, która służy zwiększeniu produkcji rolnej, doskonaleniu gospodarki żywnościowej, podnoszeniu poziomu kultury, poprawie warunków bytu oraz integracji mieszkańców gmin wokół pełnej realizacji programu społeczno-gospodarczego rozwoju kraju.

Na uroczystości przybyli: członek Biura Politycznego, sekretarz KC PZPR Edward Babiuch, sekretarz KC PZPR — Józef Finkowski, wiceprezes Naczelnego Komitetu ZSL — Zdzisław Tomal, kierownicy wydziałów KC PZPR i NK ZSL, przedstawiciele ministerstw organizacji gospodarczych, spółdzielczych i społecznych.

W imieniu organizatorów konkursu powitał zebranych wiceprzewodniczący OK FJN, Wit Drapich.

Wyniki konkursu omówił przewodniczący Głównego Sądu Konkursowego. I zastępcą ministra rolnictwa — Mieczysław Solecki.

W konkursie wzięły udział 1764 gminy. Nagrody i wyróżnienia otrzymało 181 gmin.

Pierwszą nagrodę prezesa Rady Ministrów w wysokości 5 mln zł, tytuł „Mistrza Gospodarności” oraz proporzec, przyznano gminie Pepowo. woj. łęczyński. Tytuły wice mistrzów gospodarności i nagrody po 4 mln zł przyznano gminom: Przytoczna woj. łódzkiego i Siedlec woj. łęczyńskiego.

Nagrody po 3 mln zł przyznano gminom: Lipnowo woj. łódzkiego, Kęsowo woj. łódzkiego, Piotrowice Wielkie, woj.

katowickie. Wyróżnienia po 1,5 mln zł przyznano gminom: Janów, woj. łódzkiego, Margoń, woj. łódzkiego, Horyniec woj. łódzkiego, Gołczewo woj. łódzkiego, Golezów woj. łódzkiego i Pniewy woj. łódzkiego.

Aktu wręczenia proporzca prezesa Rady Ministrów, nagród i wyróżnień dokonali obecni na uroczystości członkowie najwyższych władz partyjnych i państwowych.

Następnie głos zabrał Piotr Jaroszewicz.

Wystąpienie Piotra Jaroszewicza

Witam serdecznie, powiedział premier, zebranych tu przedstawicieli gmin, które we współzawodnictwie o tytuł „Mistrza Gospodarności” uzyskały najlepsze wyniki. Pragnę wam przekazać osobiste, gorące pozdrowienia i gratulacje od sekretarza KC PZPR — Edwarda Gierka. Jednocześnie w imieniu Biura Politycznego KC PZPR, Rady Państwa, Rady Ministrów (B) DOKOŃCZENIE NA STR. 2

O wyższą efektywność działania i gospodarowania Plenum KW PZPR i wojewódzka narada aktywu społeczno-gospodarczego w Radomiu

Informacja własna (R) Hala „ZREMB-u” w Radomiu. Tu odbywały się wczoraj obrady mające istotne znaczenie dla dalszego doskonalenia metod działania, decydującego o dynamicznym rozwoju społeczno-gospodarczym ziemi radomskiej.

Obradom planarnym KW PZPR przewodniczył I sekretarz KW PZPR Janusz Prokopiak. W plenum uczestniczył członek KC PZPR, kierownik Wydziału Organizacyjnego KC Krystyn Dąbrowska. Referat egzekutywy KW PZPR „O wyższą efektywność działania wojewódzkiej organizacji partyjnej” wygłosił sekretarz KW PZPR Tadeusz Wesolowski.

„Każda instancja i organizacja partyjna — powiedział on — każde jej ogniwo oraz wszyscy

członkowie partii winni podjąć najbardziej efektywne i skuteczne metody działania w realizacji zadań, które wynikają z uchwał i dokumentów partyjnych. (Omówienie referatu na str. 3).

W wielowatutowej dyskusji głos zabierało kilkunastu mówców, nawiązując do działań w terenie, podejmowanych inicjatyw zwracając jednocześnie uwagę na postawy i zaangażowanie w wykonywaniu codziennych obowiązków. (Omówienie dyskusji na str. 3).

Zabierając głos I sekretarz KW PZPR Janusz Prokopiak stwierdził m. in. że po trzech latach od chwili powstania wojewódzkiej organizacji partyjnej na wzmocniła swoje siły i stała się inspiratorem działań w harmonijnym rozwoju ziemi radomskiej. Praca partyjna w woj. radomskim przyniosła pozytywne efekty w zakresie rozwoju i wzrostu autorytetu organizacji partyjnych oraz zaangażowania członków PZPR w rozwiązywanie podstawowych problemów życia społeczno-gospodarczego.

Ale efekty powinny być jeszcze większe, gdyż takie są wymagania chwili i to określa program rozwoju ziemi radomskiej.

Na plenum podjęta została uchwała określająca zadania dalszego doskonalenia metod działania. Uczestnicy plenum wysłuchali sprawozdań z posiedzeń egzekutywy i sekretariatu KW PZPR.

W godzinach popołudniowych, pod przewodnictwem I sekretarza KW PZPR, odbyła się wojewódzka narada aktywu społeczno-gospodarczego. Referat pt. „Ocena realizacji zadań społeczno-gospodarczych w I półroczu br.” wygłosił wojewoda radomski Roman Maćkowski. (Omówienie referatu i sprawozdania z narady na str. 3).

Po radziecko-polskim locie kosmicznym

Depesze gratulacyjne z Bułgarii i z Mongolii

(P) Na ręce I sekretarza KC PZPR Edwarda Gierka, przewodniczącego Rady Państwa Henryka Jabłońskiego i premiera Piotra Jaroszewicza nadeszła depesza z serdecznymi gratulacjami od I sekretarza Komitetu Centralnego Bułgarskiej Partii Komunistycznej, przewodniczącego Rady Państwa LRB Todorowa Ziłkowa i przewodniczącego Rady Ministrów LRB — Stanko Todorowa z okazji pomyślnego zakończenia kosmicznego lotu radziecko-polskiej załogi. (Tekst depeszy — str. 4).

Depesza z Mongolii (P) Na ręce sekretarza KC PZPR Edwarda Gierka, przewodniczącego Rady Państwa Henryka Jabłońskiego i premiera Piotra Jaroszewicza nadeszła depesza z serdecznymi gratulacjami od I sekretarza Komitetu Centralnego Bułgarskiej Partii Komunistycznej, przewodniczącego Rady Państwa LRB Todorowa Ziłkowa i przewodniczącego Rady Ministrów LRB — Stanko Todorowa z okazji pomyślnego zakończenia kosmicznego lotu radziecko-polskiej załogi. (Tekst depeszy — str. 4).

Depesze gratulacyjne z Bułgarii i z Mongolii

Wnioski z półroczia * Wyższa jakość i wydajność — naczelnym zadaniem Sesja KSR w warszawskich zakładach

Informacja własna (P) Ocena wykonania zadań produkcyjnych pierwszych 6 miesięcy tego roku przez stołeczny przemysł jest na ogół pozytywna, choć wiele zakładów borykało się z trudnościami zarówno energetycznymi jak i materiałowymi. Podczas dyskusji na sesjach KSR wskazywano, że następne półrocze będzie wymagało jeszcze większego wysiłku organizacyjnego, dotyczącego głównie usprawnienia kooperacji, zwrócenia bacznej uwagi na dyscyplinę i stałe podnoszenie wydajności pracy.

Bieżące narady KSR poświęcone są nie tylko aktualnym zadaniom, omawia się na

Jubileusz Eryka Lipińskiego List z gratulacjami od I sekretarza KC PZPR

(P) Eryk Lipiński, grafik, satyryk i scenograf, współzałożyciel i redaktor tygodnika satyrycznego „Szpilki”, obchodził 12 bm. 70-lecie urodzin. W tym roku przypada także 50-lecie jego pracy twórczej.

Z okazji podwójnego jubileuszu artysta otrzymał od I sekretarza KC PZPR Edwarda Gierka list z gratulacjami i życzeniami dalszej owocnej pracy dla dobra polskiej kultury i sztuki.

E. Lipiński absolwent warszawskiej ASP, debiutował jako karykaturzysta w 1928 r. W latach międzywojennych współpracował z wieloma pismami, przy czym najtrwalsze okazały się związki z tygodnikiem „Szpilki”, którego był współzałożycielem w 1935 r. i z którym kontynuuje współpracę po dzień dzisiejszy.

W odrodzonej Polsce artysta był przez jakiś czas kierownikiem artystycznym wydawnictwa „Czytelnik”, inicjatorem powstania kilku pism, współorganizatorem I Międzynarodowego Biennale Plakatu w Warszawie, które — nadal kontynuowane — stało się najpoważniejszą imprezą tego typu na świecie. Jego bogata twórczość obejmuje, obok rysunku satyrycznego, grafiki, scenografii, plakatu, ilustracje do książek dla dzieci, wystawiennictwo.

Brał udział w wielu wystawach krajowych i międzynarodowych. Jest laureatem licznych nagród (m. in. zdobył siedem pierwszych nagród na międzynarodowej wystawie plakatu w Wiedniu 1948 r.).

Na ręce jubilatę wpłynęło wiele serdecznych życzeń dalszych sukcesów w pracy od przyjaciół, kolegów, czytelników i admiratorów jego twórczości. (PAP)

Dziś 12 stron W numerze „Życie i Nowoczesność”

Z KRAJU Z KRAJU Z KRAJU Z KRAJU Z KRAJU Z KRAJU Z KRAJU Z KRAJU

Szydłów. Brama Krakowska z XIV w.

Fot. CAF — Stan

Rodowody jednego pokolenia

JERZY STRZAŁKOWSKI

O BŁOŻYLEM się stertą roczników statystycznych — starych i nowych, starając się przy pomocy zapisanych tam faktów i liczb odświeżyć własne wspomnienia z lat minionych i zanotować na marginesie lektury nieco uwag i refleksji. Pierwszy powojenny rocznik wydany w dwa lata po wojnie zawiera statystykę strat i zniszczeń, które wówczas i przez wiele lat potem ciążyły na życiu naszego kraju. W 1947 roku miasta dzwigały się wprawdzie z ruin, ale wsi na przyczółkach terenach wyglądały wciąż jak po wojnie.

W Pobykowiu na Przyczółku Nadnarwiańskim nie było ani jednej całej chaty, spłonął również dwór. Między tych, którzy wrócili do wsi z ewakuacji, podzielono folwarczną ziemię, pełną zresztą min i niewypałów, w piwnicach lub lepiankach czekano na jakąś pomoc, żeby coś pobudować, zacząć lepsze życie.

Większa polska wyszła z wojny z ciężkim brzemieniem problemów społecznych i gospodarczych. Tylko niektóre z nich zalała reforma rolna i migracja na ziemie zachodnie. W dalszym ciągu istniał jednak przełupienie, a okres wojny pogłębił jeszcze bardziej zacończenie agrarne. Plony zmniejszyły się o 20 proc. Dane z roku 1938, dotyczące warunków życia ludności i budynków mieszkalnych na wsi w centralnych rejonach kraju, jeśli były już nieaktualne, to tylko dlatego, że sytuacja uległa pogorszeniu. 65 proc. domów miało słomienne strzechy, połowa ludności mieszkała w jednokondygnacyjnych chatach, na jedną izbę przyspadało 7 osób.

Dzisiaj trudno uwierzyć, że istniał taki czas, kiedy statystyka notowała liczby domów, do budowy których użyto ziemi i gliny, że notowała liczby szkół z jednym tylko nauczycielem, liczby analfabetów, czy liczby dotyczące zgonów na tyfus.

Chłopom z Pobykowa przyznano w roku 1950 pożyczki na odbudowę. Większa miała być elektryfikowana, nie wszyscy jednak przyjęli pomoc państwa. Starsi ludzie bali się pieniędzy, bo chłonili je za nie pieniędzy nie otrzymywali, bali się kotłowni, komasacji, traktorów, bali się wreszcie samej elektryczności, która ścierała piórny i kultu dzieciom włosy. Spora grupa młodzieży porzucała wtedy gospodarstwo rodziców i poszła szukać szczęścia gdzieś indziej. Dziesięć palców u rąk, żadnych kwalifikacji i cały majątek w drewnianym kufierku.

W EDŁUG przedwojennych obliczeń na wsi polskiej było 8,5 miliona ludzi zbędnych. Kiedy po raz pierwszy ujawniono skalę problemu prasa socjalistyczna zaprosiła przeciwko nazwaniu, nikt jednak nie kwestionował ani obliczeń, ani samego problemu, zwłaszcza, że każdemu, kto chodził po tej ziemi, znana była również kwestia bezrobocia w miastach i minimalne możliwości przepływu ludności ze wsi do miast. Młody chłop, jeśli już znajdował pracę w mieście, to była to zazwyczaj praca stróża, albo dozorca, przy czym za dozorcostwo płaćli odepstępnę, na co spieniężył swój dobytek.

Chłopcy, którzy wyszli z Pobykowa wiosną 1951 roku walczyli się w nurt wielkiej fali ludzi szukających życiowej szansy na budowę miast i zakładów przemysłowych. Przemienił się ich status, który miał przynieść odmienne losy; przyjeżdżali co jakiś czas do domów, aby się pokazać, demonstrować swoją „miejskosć” i drelhowe, podgumowane płaszcze, sama swoja obecnością zachęcając rówieśników do pójścia w ich ślady. Nie należeli już do zbędnych, ani rezerwowych. Mieszkali w robotniczych hotelach, jedli zupę w robotniczych stołówkach, nosili cegły i grali w zaprawę. Ale musiały minąć lata zanim nau-

czyli się zawodu, a razem z zawodem szacunku do roboty, solidnej, społecznie potrzebnej, takiej, która oprócz zapłaty daje satysfakcję, poczucie osobistej wartości.

Spotkałem niedawno w Krakowie znajomego robotnika, który w 1952 roku na budowie Nowej Huty wydawał nowo przyjeżdżającym do pracy waciki, gumiki i czapki-uszatki. Kandydat przynosił kartkę do brygadzysty, podpisywał odbiór, otrzymywał „jak leci” komplet oraz pouczenie, co go czeka, jeśli zgubi lub sprzeda odzież. Księgowość nie komplikowała sobie życia, ponieważ, jak twierdził mój znajomy, praca była przede wszystkim polityczna. Polegała ona na tym, aby przekonać ludzi ze wsi, że odtąd będą mieli na głowie i grzbiecie własność społeczną i co to w ogóle znaczy własność społeczna. Robocza futajka była czymś w rodzaju przepustki uprawniającej do zajęcia miejsca w ciężarówkach podstawianych o świącie we wsiach, a także do zajęcia miejsca w społeczności Nowej Huty.

Mój znajomy, człowiek wówczas około 40-sięki, chodził do wieczorowej szkoły zawołowej. Był jednym z tysięcy robotników, których posadono na ławach szkolnych, ponieważ rozwój kraju wymagał od ludzi oprócz dobrych chęci, także wyższego poziomu wiedzy technicznej i ogólnej. Liczono na młodzież i na kadre doświadczonych brygadzystów, którzy mieli stać się majstrami i na mistrzów, którzy zdobędą kwalifikacje techników.

LEKROĆ rozmawiałem z tymi zapracowanymi ludźmi ślęczącymi w każdej wolnej chwili nad książką, wyzywając ich niecierpliwością, obawę, że może tracią czas, pytanie czy na naukę nie jest zbyt późno. Mieli w życiorysach walkę polityczną i okresy bezrobocia, znali to co w przedwojennych statystykach nazywało się kucnią powieszoną, pomocą zimową. Znałi Bałuty, Abisynie, Annapole i Pekiny, czynszowe kamienice na przedmieściach, gdzie zawsze prało się cudzą bieliznę, a beczkowszy sprzedawały wodę na wiadra. Ci ludzie

byli bardzo mądrzy, tą doświadczeniem, sprawdzoną w życiu mądrością, z której wynika, że rzeczy wielkie nie mogą być łatwe i że dlatego tak trudne jest to, czego chcemy w Polsce dokonać.

W roczniku statystycznym z roku 1949 w rubryce „produkcyjność przemysłowa” jest wykaz 22 rodzajów wyrobów metalowych i elektrotechnicznych. Obok drutu i gwoździ, wśród najważniejszych osiągnięć wymieniono 2.100 motocykli i 33.000 lampowych aparatów radiowych. Ten zapis mały, ale muzealna wartość dla przemysłu, który produkuje nowoczesne samochody, turbiny energetyczne, komputery, statki oceaniczne, jest dla naszego społeczeństwa śladem zupełnie jeszcze świeżym. W przemysle pracują przecież ci sami ludzie, którzy wtedy dopiero zaczęli. Te wszystkie miejskie i wiejskie 20-latków z dobrymi chęciami w zanadrzu i świadectwami 4 klas szkoły podstawowej, ludzie z rusztowań i barakowców, ale także z wieczorowych kursów i politechnik.

W gospodarce narodowej pracuje obecnie blisko 800 tysięcy osób z wyższym wykształceniem. W latach 1971—77 studia wyższe z dyplomami magistrów i inżynierów ukończyło 443 tys. a tytuły doktorskie zdobyło 26,5 tysiąca osób. Jest to jeden z tych wskaźników ogólnonarodowego awansu, który świadczy, że bardzo zdystansowany został czas przeszły, do którego sięga nasza pamięć i nasze wspomnienia.

Ryszard M., który kilka tygodni temu obronił pracę doktorską na Uniwersytecie Warszawskim, znam od lat z góra dwudziestu. Jest on jednym z trzech synów Feliksa M., który na początku lat pięćdziesiątych był robotnikiem kolejowym w mieście K. Ryszard spędził dzieciństwo na wsi, u dziadków, ludzi zacnych i rozsądnych, ale nie umiejących niać ani czytać. Dziadkowie nieśli nie doczekali doktoratu wznucili i cała z tego powodu radość przeszła na ojca, który do dziś żyje i pracuje w tym samym mieście. Nosi on w portfelu wycięte z „Życia Warszawy” ogłoszenie uniwersyteckie o obrocie pracy doktorskiej syna i drogą.

naokoło pokazuje je znajomym. Wydaje się, że jest nieco zadowolony z reakcji ludzi. Owszem gratuluje, ale to nie jest to, czego mógłby spodziewać się człowiek, którego rodzice nie chodzili do szkoły, on sam skończył 7 oddziałów, a syn sięgnął po naukowy tytuł.

Ludzie starsi pamiętają zapewne, że świadectwo maturalne, zwłaszcza w małym mieście, oznaczało osiągnięcie poziomu bardzo wysokiego dla przemysłowej społeczności. Natomiast doktor w takim miasteczku był zaawansowany, a jego szacowny tytuł kojarzył się ludziom z medycyną i potrzebą wydawania pieniędzy, podobnie jak tytuł magistra kojarzył się z apteką, masacją, proszkami i również ze sporym wydatkiem. Otóż w miasteczku N. dobrze dziś uprzemysłowionym i rozbudowanym, gdzie dwie szkoły średnie wydają rocznie 150 świadectw maturalnych, gdzie pracuje i mieszka kilkudziesięciu inżynierów i magistrów, odrzućmy kilkunastu lekarzy — ludzi niezbyt dziwnych. Dziwi jedynie niezwyczajną socjalizację, ponieważ gr. M. jest archeologiem. W dodatku śródziemnomorskim. Z tego powodu nie będzie pracował w miasteczku i zostanie zapewne na Uniwersytecie Warszawskim.

BYŁ taki okres, kiedy starzy warszawscy kreśliłi nosem na to, że chłopięcie nam miasto, że wieś tłumnie wchodzi na miejskie ulice. Teraz trudno już poznać kto i kiedy stał się warszawiakiem, robotnikiem czy inteligentem, torkarzem czy docentem i jaki jest jego pokoleniowy rodowód. Zatarły się przecież podstawowe różnice w sposobie bycia, modzie, standardach mieszkaniowych, różnicę w sposobie myślenia, w postawach wobec rzeczy i spraw publicznych. To wcale nie znaczy, że zapomnieliśmy o swoich rodowodach, że nie wracamy, choćby myślnie, do miejsc dzieciństwa i młodości. Myślę, że nie potrzebujemy się wstydyć ani sentymentalizmu, ani tego, skąd pochodzimy — z czynszowych kamienic, z baraków, czy spod strzech. Ani tym bardziej tego, że taka trudna była to droga.

BEATA SOWIŃSKA

Książki tygodnia

Karty z przeszłości

CHOC od lat ostatniej wojny i okupacji minęło już wiele czasu, pamięć o nich jest ciągle żywa. Dowodzą tego m.in. ukazujące się wciąż na półkach księgarskich publikacje poświęcone ludziom, faktom, przeżyciom tamtego okresu. Do tego kręgu piśmiennictwa należy także, wydana nakładem śląskiej oficyny, książka Józefa Kreta — „Harcerze wierni do ostatka”. Na jej zawartość składa się pięć opowieści biograficznych dotyczących postaci, które zapisały oddzielne, chlubne karty w historii ruchu oporu na terenie Śląska w latach hitlerowskiej okupacji.

Autor owej książki, nauczyciel, działacz harcerski i ludowy (m.in. w 1937 r. zorganizował on i prowadził do wybuchu wojny Uniwersytet Ludowy w Górkach Wielkich koło Cieszyńska) w czasie wojny uczestniczył w konspiracji, a później więziony w Oświęcimiu, po wyzwoleniu działał społecznie i kulturalnie, gromadził materiały do tej publikacji przez długi okres. Zebrano w tomie opowieści o harcerzach, powstały na podsta-

wie bezpośrednich relacji ich rodzin i przyjaciół; sęgnął również Kret do przekazów pisemnych, do zachowanych raportów i sprawozdań. Rzecz, którą otrzymaliśmy, jest więc w pełni udokumentowana.

Bohaterowie owych szkiców to Józef Pukowicz, założyciel i pierwszy komendant tajnego ruchu harcerskiego na Śląsku, Józef Skrzek, organizator i kierownik zbrojnego oporu w okręgu katowickim, Jerzy Lis, aktywny uczestnik konspiracji, Ludwik Wacławski, działający w Krakowie i organizujący łączność podziemia ze Śląskiem oraz Irene Kuśnierewska, harcerka śląska, która w Krakowie wiodła tajną akcję pomocy więźniom politycznym. Kret przybliżył ich postaci, ukazując działalność owych śląskich harcerzy prowadzoną w wyjątkowo niebezpiecznych warunkach (specyficzna sytuacja ówczesna Śląska), w samej „jaskini lwa”, na granicy ostatecznego zagrożenia.

Przedstawiając losy swych bohaterów autor książki kreślił zarazem szeroki obraz harcerskiego ruchu oporu prowa-

dzonego na tym obszarze w czasie okupacji. Podziemne harcerstwo śląskie nosiło pomoc rodzinom poległych w walce z wrogiem, rozstrzelało opiekę nad więźniami i jeńcami, wydawało i kolportowało tajne gazety i ulotki; organizowało tajne nauczanie, chroniło polskie księgozbiory; współdziałało wreszcie w akcjach zbrojnych. Książka rzuciła także światło na ogólną sytuację ruchu oporu na Śląsku. Mimo bolesnych strat i niebezpiecznych ofiar, podziemia walczyła tu coraz szersze kregi, przybierając jednolite, odmienne formy w różnych częściach tego regionu.

W terenie przemysłowym, gęsto zaludnionym, pozbawionym lasów — pisał Kret — „nie było warunków sprzyjających powstawaniu i działalności zbrojnej partyzantki. Tu więc stosowano formy walki małych grup. Natomiast na południu, w lasach Beskidu Śląskiego, znajdowały oparcie liczne bojowe grupy partyzantkie, które walczyły tam aż do wiosny 1945 roku, to znaczy do wyzwolenia”.

Licencje nie na straty

JANUSZ A. WIECZOREK

ZAKŁADY Mechaniczno-Przebieżny „Mera-Blonie” wyspecjalizowały się w produkcji urządzeń peryferyjnych elektronicznych maszyn cyfrowych. Chociaż nazwa tych urządzeń brzmi „peryferyjne” w istocie stanowią one ważną część zespołu komputera, gdyż służą do zakodowania tego wszystkiego, co chcemy obliczyć. Warto dodać, że wyroby „Mery” nie ustępują swą jakością urządzeniom produkowanym przez największe światowe firmy. I tak np. drukarka mozaikowa DZM-180 drukuje 150 znaków na sekundę i niewiele firm może poszczycić się takimi drukarkami.

Zaczęło się w roku 1969, kiedy przystąpiono do zmiany asortymentu produkcji. Wybór zakładu w Bloniu — jako producenta urządzeń peryferyjnych nie był przypadkowy. Przedtem produkowano tam części do zegarków, termostaty. Tak więc produkcja wyrobów o charakterze precyzyjnym nie była zaledwie obca. Niemniej jednak zmiana rodzaju produkcji przebiegała początkowo bardzo powoli, szczególnie z powodu braku doświadczenia. Stan ten uległ zmianie w chwili zakupu licencji od firmy „ICL” z Anglii na mechanizm szybkiej drukarki wierszowej. Stała się ona nie tylko podstawą unowocześnienia produkcji, lecz również bodźcem rozwoju myśli własnej.

Pracownicy „Mery” wraz z pracownikami Instytutu Maszyn Matematycznych opracowali w 1970 r. dokumentację na drukarkę DW-21, która znalazła zastosowanie w maszynach cyfrowych serii „Minsk”. Również we współpracy z tym instytutem opracowano technologię na drukarkę DW-3. Drukarka ta współpracuje z różnymi maszynami cyfrowymi Jednolitego Systemu serii „Riad”.

Warto podkreślić, że drukarki te ulegają ciągłym modernizacjom. W zakresie opracowanej przez własne zaplecze części elektronicznej, jak również części, która stanowiła przedmiot licencji.

Wraz z rozwojem przemysłu komputerowego zaczęło wzrastać zapotrzebowanie na drukarki mniejsze, oparte na minisystemach a jednocześnie o wysokim standardzie. Początkowo importowano je od firmy „Facit”, ale ambicją założyciela „Blonia” była własna produkcja urządzeń tego typu i urządzeń. W 1973 roku zakupiła od firmy „Logabax” technologię na drukarkę mozaikową DZM-180. Licencję wdrożono bardzo szybko i już w roku następnym rozpoczęto produkcję nowoczesnych drukarek.

Ale nie poprzestano na tym. Tak samo jak licencja z „ICL” była bodźcem rozwoju myśli własnej, tak i z tej licencji „wycisnęto” wszystko. I tak np. wykorzystano doświadczenie przy opracowaniu monitorów do maszyn cyfrowych typu „Odra”. Warto dodać, że urządzenia te były przedtem importowane od firmy „Facit” oraz „Consul” i nie charakteryzowały się tak wysokimi parametrami jak obecne. Licencja ta była również impulsem do opracowania monitora do maszyn cyfrowych typu „Riad” oraz szeregu minisystemów.

Wdrażanie licencji w zakładach „Mera-Blonie” trwa niecały rok. Jak było to robione? — pytamy w zakładzie i muszę przyznać, że pytanie moje zadziwiło nieco rozmówców. Całość odpowiedzi sprowadza się do słowa „normalnie”. Zakup każdej licencji jest dokładnie rozpoznany i w momencie zakupu cała „infrastruktura” tworząca wdrożenie nowej licencji jest przygotowana. W tym tkwi cała tajemnica. Nie

ma tutaj żadnej filozofii, po prostu zachowane są wszelkie wymagania, jakie powinny być spełnione przy zakupie obcej myśli. Aż chciałoby się powiedzieć, żeby w innych zakładach usłyszeć to samo.

W 1973 roku powstał Ośrodek Badań Rozwojowych przy ZMP „Mera-Blonie”. W ośrodku pracuje wielu młodych inżynierów i właśnie tu udoskonalają się licencje, powstają nowe myśli.

Niewątpliwie na sukces „Mery” wpłynęło również to, że w 1972 roku zakład otrzymał kredyt inwestycyjny od Międzynarodowego Banku Inwestycyjnego. Pieniądze te przeznaczone na rozbudowę oraz wyposażenie zakładu w nowoczesne maszyny niezbędne do tego rodzaju produkcji a „Mera-Blonie” stała się wyspecjalizowanym producentem urządzeń peryferyjnych wśród krajów socjalistycznych. Trzeba przyznać, że kredyt nie poszedł na marne. Trafnie wybrane zakupy licencyjne oraz daleko idące ich wykorzystanie pozwoliły zwiększyć produkcję eksportową w 1978 roku ponad 35-krotnie w stosunku do roku 1970. Obecnie ponad 80 proc. produkcji globalnej przeznaczone jest na eksport, w tym część do krajów zachodnich.

Z tego co przedstawiłem mogłoby wynikać, że zakład nie ma żadnych kłopotów. Niestety, nie jest to prawda. Wiadomo, że każda licencja pociąga za sobą import niektórych urządzeń czy surowców. Kiedy wstrzymano środki na import niektórych urządzeń, w zakładzie nie zaniechano produkcji, lecz starano się zastąpić dostawy z importu własny-

mi. OBR opracował technologię produkcji przełączników podświetlanych, które obecnie wytwarza zakład macierzysty oraz technologię paszków zębatych, które to produkują podjął się „Stomil”. Niestety, ZMP „Mera-Blonie” w dalszym ciągu przekracza założoną importochłonność. Niektóre zjawiska przedsiębiorstwa nie wyciągają się z umów i nie dostarczają urządzeń. Chodzi głównie o silniki ze zjednoczenia „Ema” oraz różnego rodzaju transzystory produkowane przez „Unitrę”.

Tak więc, zakład stara się uzyskać najwyższe efekty ekonomiczne z nabytych licencji. A co najważniejsze, rozwija te licencje i dąży do zunifikowania całych rodzin urządzeń w wspólnej bazie oraz dąży do jak najdalej idącej specjalizacji w dziedzinie konstrukcji i produkcji. „Mera-Blonie” stanowi przykład mądrej polityki licencyjnej, stanowi również przykład właściwego ich wykorzystania, chociaż — co trzeba podkreślić — są spełnione warunki potrzebne do rozwoju własnej myśli.

Pracownicy OBR wykazują wiele pomysłowości i wyobraźni. A na te pomysły zakład może przeznaczyć część środków co niejako stanowi warunek sine qua non oddanego dynamizmu innowacyjnego Młodzi inżynierowie z OBR mówią, że ich ambicją jest doprowadzenie do tego, aby kupować dokumentację nie całości, lecz tylko niektórych podzespołów. Resztę chcą dać od siebie.

Do Redaktora „Życia”

Obowiązek udzielenia pomocy

Około godziny 13 w środę 31 maja do Klubu Międzynarodowej Prasy i Książki „Praga” w Warszawie weszła kobieta w średnim wieku (trzymająca się za serce i prosząca o sprawdzenie lekarza). Po chwili kobieta zasnęła i zaczęła tracić przytomność.

Pracownicy klubu natychmiast zaczęli telefonować do Pogotowia, wezwali karetę. W tym momencie przypomniałem sobie, że 50 metrów od klubu jest przychodnia Lektorskiej Spółdzielni Pracy „Vita” i zaproponowałem sprawdzenie śladów lekarza. Bardziej ode mnie doświadczeni pracownicy klubu stwierdzili, że lekarz na pewno nie będzie przyjeżdżać. Nie uwierzyłem i pobiegłem. Młoda pracownica recepcji zaprowadziła mnie do gabinetu nr 18.

W gabinecie opowiedziałam pani docentowi Dowżenkowej co się stało i prosiłem, żeby zechciała przebiec ze 50 metrów i ocenić stan chorej. Pani docent najpierw się długo zastanawiała, później powiedziała, że z tego jest pogotowie. Na moją ponowną prośbę zaproponowała mi przyprowadzenie do niej chorej, która może zjadać w kolejności po swoich pacjentach. Zdziwiłem się, bo uczono mnie, że przy nagłych wypadkach i urazach chorego, nie wolno go ruszać aż do przybycia lekarza. Ponieważ moja prośba nie raz trzeć, na co otrzymałem odpowiedź, że mogłaby przyjechać, jak przyjmie wszystkich swoich dzisiejszych pacjentów.

Ponieważ wchodził, widziałem na korytarzu kilkanaście osób, wyraziłem obawę, że potrwa to zbyt długo i w rezultacie może nawet kosztować życie słabej kobiety. Wtedy wysłuchałem wykładu pani docent Dowżenkowej: że przyjmuje

nie więcej jak 15 pacjentów dziennie a pozostała jej pacjenci 7-8, a poza tym jej pacjenci są spoza miasta i nie będą na nią czekać, bo mają zaraz poziać.

Myślę, że pacjentki pani docent byłby innego zdania i mogłby leżeć nawet później na podłodze, ale z czystym sumieniem. — A tak w ogóle — powiedziała pani docent — to ja jestem w pracy i nie mogę wychodzić. Pan przyszedł do klubu i może pan sobie robić, co chce.

Chociaż dalsza rozmowa do niczego nie prowadziła, poprosiłem panią docent Dowżenkową jeszcze raz i gdy znów otrzymałem negatywną odpowiedź, zapytałem wręcz, czy to znaczy, że odmawia udzielenia pomocy medycznej. — Nie pójde — to ostateczna była odpowiedź lekarza i to z tytułem naukowym. Przy wyjściu z gabinetu mianem się ze znajomym, który zapytał mi jedynie powiedzieć, że chora czuje się gorzej, dostała drgawek. Jednak i on u pani docent dowiedział się tylko: — Był tu już przed chwilą taki co mnie straszyl.

Ponieważ na zakończenie pertraktacji poinformowałem panią docent Dowżenkową, że o całym zajściu zawiadomienie władze medyczne, czynię to obecnie w tej formie i zapytałem: 1. Prezes Spółdzielni „VITA” — czy może wydać zarządzenie, że lekarzom z „Vity” nie wolno bezplatnie udzielać pierwszej pomocy w godzinach pracy? 2. Polskie Towarzystwo Lekarskie: czy postępowanie pani docent Dowżenkowej zgodnie jest z etyką lekarską i śladanym przyrzeczeniem. Naukowy tytuł p. Dowżenkowej sugeruje, że zajmowała się ona działalnością dydaktyczną, dlatego pytam władze uczelni, Instytutu, może kliniki lub szpitala, czy takie zasady etyki lekarskiej wpaja on przyszłym kadrom medycznym i czy jej postępowanie może służyć za przykład wykonywania tego odpowiedniego zawodu.

Jednocześnie proszę o zajęcie stanowiska w tej sprawie przez Stołeczny Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej. Ta droga zawiadomiam o całym zajściu Prokuraturę Rejonową dla Prazi Północ.

Aby Czytelnicy „Życia Warszawy” nie pomyśleli, że tylko nas dwóch starło się pomóc chorej kobiecie, pragnę podkreślić zaangażowanie się w niesienie pomocy pracownikom empiiku „Praga” oraz przygodnych ludzi dobrej woli. Wszyscy oni starali się pomóc w miarę swoich umiejętności, nie robiąc ze zdarzenia sensacji. Serdeczne podziękowania należą się milicjantom z oddziału MO MO Praga-Północ nr rej. MOA 1070, którzy przez radiotelefon przyspieszyli przyjazd karetki, czekali na jej przyjazd i pytali, co mogą jeszcze pomóc. Ale oni nieśli nie byli lekarzami. Na całe szczęście zakończenie tej historii jest optymistyczne. Przyjechała karetka i zabrala chorą, która czuje się dobrze, ale o tym doc. Dowżenkowa dowiędzie się dopiero z gazety.

TOMASZ NOWAKOWSKI
Warszawa

Biograficzna opowieść o Irenie Kuśnierewskiej umożliwia przyjrzenie się z bliska działalności śląskich harcerów w latach okupacji w Krakowie. Zawijały się tam wówczas m.in. kilkusetosobowe zastępy śląskie, tzw. Ognia. Wspomina o tym dlatego, że właśnie owym Ogniom zawdzięczamy niezwykle ważną dla badaczy lat okupacji rzecz, mianowicie założenie i prowadzenie kartoteki jednego z oślawionych wtedy w Polsce więźniów — Montelupich.

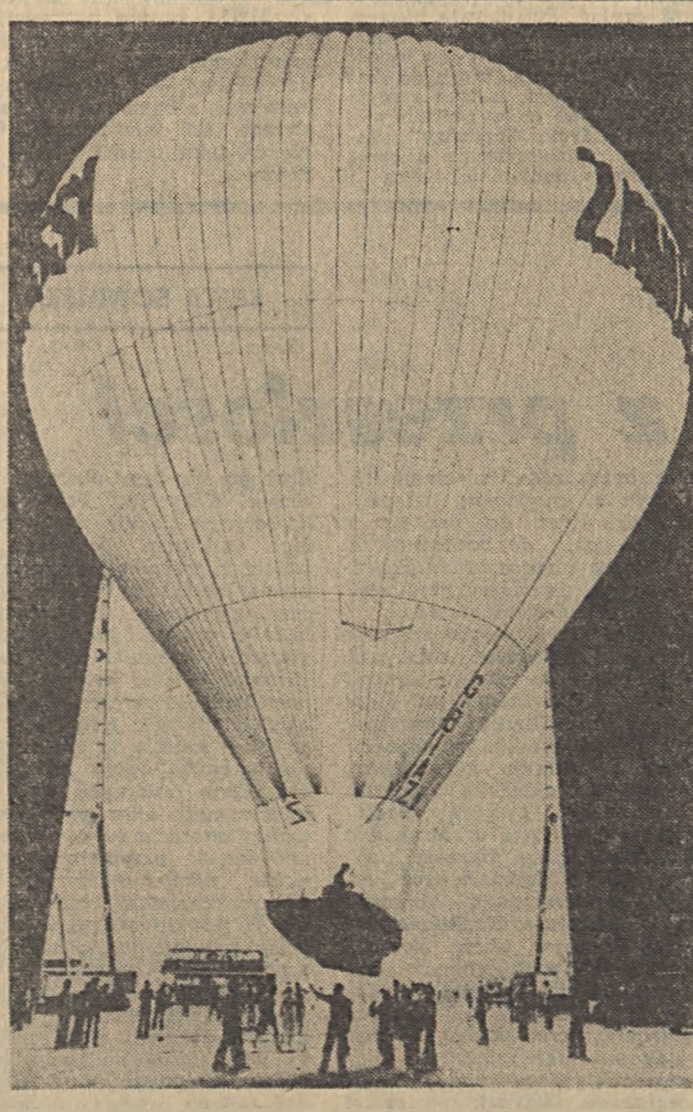
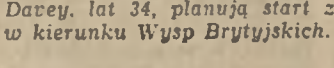
Książka odwołuje się również do kulisy konspiracyjnej działalności harcerskiej grupy „Oświeć”, niosącej pomoc więźniom obozu zagłady. Przemycano za druty żywność, lekarstwa, ciepłą odzież (w czasie ciężkiej zimy 1941 roku harcerki dostarczały do Oświęcimia m.in. tysiące wykonanych własnymi siłami nauszników i rękawic); równocześnie, poprzez tajne kontakty, zdobywano cenne wiadomości o położeniu więźniów, odbierano grypsy, wysyłano w świat informacje o wszystkim, co działo się w obozie.

Publikacja Józefa Kreta dokumentuje więc istotny rozdział z działalności ruchu oporu w latach okupacji, w trwałą pamięć o ludziach, którzy w szeregach podziemnego śląskiego harcerstwa z odwagą, bohaterstwem, oddaniem pełnili swą służbę dla ojczyzny. Jak pisał dziś na kartach tej książki jedna z ówczesnych harcererek — „czas zatarł w pamięci daty, sprawy, ludzi, zostało tylko jedno najbardziej przekonanie, że wszystko było wykonywane w imię Polski”.

Józef Kret: „Harcerze wierni do ostatka”, „Śląsk” str. 181, cena 17 zł

bil z szeregów CDU. Wystąpił
ilatego, ponieważ nie aprobował
wysuwanego przez swoją partię
badania broni neutronowej. (PAP)

ZE SWIATA ZE SWIATA ZE SWIATA ZE SWIATA ZE SWIATA ZE SWIATA ZE SWIATA

Impresje z wielkiej wody

Embargo czy interes

HENRYK CHADZYŃSKI

— korespondencja własna z USA

(P) William C. Norris, założyciel, a obecnie szef znanej firmy komputerowej Control Data Corporation, słynie z różnego rodzaju inicjatyw, a ostatnio zdobył także rozgłos swymi wystąpieniami przeciwko ograniczeniom wymiany z krajami socjalistycznymi, urzędami o złożonej technologii, stosowanymi przez władze USA. W artykule ogłoszonym niedawno na łamach fachowego czasopisma „Datamation Magazine” wystąpił zdecydowanie przeciw zbyt daleko idącym i nie mającym uzasadnienia ograniczeniom sprzedaży urządzeń technologicznych.

Norris stwierdza, że w warunkach kiedy w USA problem ogólnonarodowy w najbliższym dziesięcioleciu wciąż będzie kwestią zatrudnienia, nie można będzie tworzyć nowych stanowisk pracy bez rozszerzenia eksportu technologii, a kraje socjalistyczne są bardzo chłonnym rynkiem. W swych wywodach szef koncernu amerykańskiego przedstawia zarówno ryzyko handlowe, jak i strategiczne rozszerzenia handlu z krajami Europy wschodniej i przytacza przykłady świadczonego o tym, że gospodarka Stanów Zjednoczonych odnosiłaby jedynie korzyści, kiedy wraz z odprężeniem i ograniczeniem embargo zaczynał się rozwój handel.

Trudno poznać pana Norrisa o sympatię prokomunistyczną. Jest on natomiast pełnym inwencji przedsiębiorcą, który patrzy na tendencje rozwoju własnego interesu i gospodarki amerykańskiej z pewnym dystansem. Widzi długofalowe potrzeby USA, które dla rozwiązania swych wieloletnich problemów gospodarczych muszą w szerszym niż dotąd zakresie rozwinąć eksport technologii. Wskazuje na to, że sprzedaż urządzeń o wysokim stopniu przetworzenia i skomplikowanej technologii jest najbardziej korzystna.

Zresztą u podstaw wszystkich inicjatyw Norrisa, niekiedy wydawało się oddległym od biznesu, leży trzeźwa kupiecka kalkulacja. Podczas pobytu w Minneapolis otrzymał prospekt na temat inicjatyw socjalnych tej firmy komputerowej. Lektura tego tekstu jest niezwykle pouczająca. Zaczyna się od opowiedzenia, jak to dzięki inicjatywie i środkom koncernu udało się szybko podnieść stan zdrowotności wśród Indian. Zaledwie dwa lata temu co trzeci Indian

nie, spośród 10 tysięcy żyjących w rezerwach Siskiwitów w południowej Dakocie, tracił słuch wskutek infekcji uszu. Zachorowania na gruźlicę przewyższały tam dziesięćkrotnie średnią krajową. I oto za sprawą Data Control Corporation wszystko się zmieniło.

Cala historia, jak zresztą stwierdzają autorzy opracowania, nie miała nic wspólnego z filantropią. Control Data Corporation, bowiem, to przedsiębiorstwo, podczas którego ogólną przydatność komputerów i programów firmy w lecznictwie, będzie doskonała referencja w czasie akwizycji prowadzonej w krajach rozwijających się. Chodzi zwłaszcza o te państwa, które przy pomocy petrodolarów chcą uzyskać szybką poprawę stanu zdrowia ludności.

Sądząc dlatego, że trzeźwa kalkulacja zdążyła Williama Norrisa do tak energicznego przeciwstawiania się rozrządzie liście embargo, co utrudnia koncernowi sprzedaż urządzeń, bądź usług komputerowych. Zresztą wyjaśniono mi to w sposób poglądowy, kiedy wiceprezes koncernu Nathan L. Dickinson, a następnie szef działu sprzedaży na kraje wschodnie, zilustrowali na wykresie dość ograniczony margines sprzedaży w krajach socjalistycznych. Występują bowiem dwa ograniczniki. Jednym z nich jest sytuacja płatnicza partnerów, drugim polityka embargo stosowana przez Waszyngton. Pierwszą przeszkodą można by zresztą przy pomocy różnych inicjatyw przełamać, gdyż nie działała druga.

Firma pana Norrisa chętnie współpracuje w różnym rodzaju porozumieniu kooperacyjnym, które pozwalałyby partnerom ze Wschodu podejmować produkcję różnych urządzeń lub komponentów dla potrzeb CDC i w ten sposób zdobywać dewizy na opłacenie zakupów sprzętu lub usług. Jednakże nie można zlecić firmom krajów socjalistycznych produkcji nowoczesnych wyrobów lub podzespołów, a tylko te uda się sprzedać za wymienialną walutę w państwach wysoko rozwiniętych, gdyż za każdym razem występuje administracyjny zakaz. Lista embargo ulega wprawdzie zmianie, ale redukcja następuje zbyt wolno, a ustępstwo jest z reguły wynikiem dostrzeżenia postępu, jakiego dokonali w tej dziedzinie we własnym za-

kreście przedsiębiorstwa krajów socjalistycznych.

Stąd też ten stosunkowo wąski margines obszaru działania między dwoma liniami ilustrującymi na wykresie ograniczniki. Koncern próbuje wprawdzie podejmować najrozmaitsze inicjatywy. Jego służba handlowa w Europie dokonuje zakupów różnych towarów, niekiedy dość oddległych od komputerów, po to, by można było zapewnienie partnerowi o CDC urządzenia. Podawano mi przykład zakupu na rynek angielski polskich mebli, a także różnego rodzaju wyrobów z NRD, Jugosławii i Węgier. W Rumunii powstało zresztą przedsiębiorstwo mieszczące w swoim składzie koncernu, a dalsza polityka tego typu ma rozszerzyć pole współdziałania.

Sprzysia temu zresztą struktura organizacyjna koncernu, który oprócz produkcji i wynajmu komputerów, wyposażenia, urządzeń peryferyjnych, a także usług, zajmuje się działalnością finansową i ubezpieczeniową. Szwefowie tego koncernu uważają, że dziedziną, która rozwija się i będzie nadal rozwijać najszybciej, są usługi. Wprawdzie dziś w USA za 500 dolarów można sobie kupić i zainstalować w domu komputer, ale właściciel nie zawsze będzie wiedział, jak z niego korzystać. Sprawa decydująca stają się programy usługowe i to jest właśnie przyszłość. Wystarczy terminal podłączony do komputera, który może znajdować się w odległości tysięcy kilometrów i klient może być w pełni obsługiwany.

Zastosowanie techniki komputerowej staje się coraz bardziej zróżnicowane. Firma organizująca np. na Sachalinie obsługę służb geologicznych przy pomocy swego komputera. Zajmuje się przepowiadaniem pogody, wykorzystując łączność satelitarną, a jak mi powiedziano w Minneapolis, dla określenia, jaka będzie pogoda w Europie, trzeba uwzględnić ok. 5 tysięcy lub więcej różnego rodzaju informacji. W przyszłości zaś możliwości zastosowania komputerów rozszerzą się jeszcze bardziej. Dlatego też sprzedaż usług zwiększa się dwa, a nawet trzy razy szybciej od sprzedaży urządzeń.

Przedstawiciele koncernu interesują się także współpracą z naszym krajem, zgłaszali wiele ofert. Zresztą w Polsce działają trzy duże komputery CDC oraz wiele małych. Również obecnie toczą się negocjacje na temat współpracy z przedsiębiorstwami naszego przemysłu.

Komunikacyjne problemy Belgradu

Od stałego korespondenta
JERZEGO WOYDYŁY

Belgrad, w lipcu

(P) Szybkie tempo rozwoju jugosłowiańskiej stolicy spowodowało, że tak niedawno jeszcze konstruowane plany perspektywiczne rozbudowy szybko stały się nieaktualne. Sprawa ta zajęła się ostatnio Rada Wykonawcza Zagromadzenia Belgradu. Poddano szczegółowej ocenie to wszystko, co wydarzyło się w mieście od 1972 r., gdy to określone zostały kierunki działania nad unowocześnieniem i rozkwitem miasta.

Okazało się, że Belgrad rozprzestrzenił się jednak w odmiennych niż to przewidywano kierunkach. Osiedla miały być zakładane na północ i na południe od miasta, a okazało się, że zmierzają one na wschód i zachód.

Przed 6 laty zakładano, że wszystkie główne kierunki przejazdu przez miasto będą przechodzić przez śródmieście. Niektóre projekty zostały zrealizowane, jak np. autostrada miejska, która jest częścią wielkiej magistrali wiodącej od Zagrzebia w kierunku Niszu. Przechodzi ona przez gęsto zaludnione dzielnice starego Belgradu. Utrudnia to już dzisiaj tranzytowy przejazd, autostrada przejeżdża bowiem znaczną część ruchu ulicznego, stała się zwłaszcza dogodnym połączeniem z Nowym Belgradem.

Wybudowano też jeden miejski tunel w kierunku starego mostu przez Savę, obecnie zarzucono jednak ten projekt. Realizowana będzie natomiast zasada zamknięcia dla ruchu pojazdów — z wyjątkiem przedsiębiorstw komunikacyjnych i samochodów specjalnych — całego ścisłego śródmieścia. Obecnie je mają okrzęte ulice niedokierunkowe.

Założenia nowego projektu rozbudowy miasta do 1983 r. wprowadzają więc wiele istotnych zmian. Stwierdzono, że likwidacja linii trólebusowych była przedwczesna, podobnie jak i ograniczenie połączeń tramwajowych. Miano planuje obecnie rozbudowę obu tych sieci. Tramwaje mają dotrzeć do Nowego Belgradu i Zemuna. Dla celów komunikacji miejskiej mają być wykorzystane obie rzeki — Sava i Dunaj. Wiele dzielnic leży bowiem bezpośrednio nad ich brzegami i szybki tramwaj wody miałby duże powodzenie.

I wreszcie sprawa metra. Zaczętek już jest — pierwsze tunele kolejowej linii śródmiejskiej zostały w ciągu ostatnich lat wydrążone. Początkowo po-

ciągłi będą spełniały funkcje metra, zatrzymując się przy kilku miejskich stacjach podziemnych. Linie metra mają połączyć śródmieście z Nowym Belgradem i Zemunem oraz z dzielnicą Banove Brdo.

Prawdopodobnie niezwłocznie po zakończeniu prac przy budowie kolejowej linii średnicowej i nowego dworca centralnego — rozpoczyna się roboty przy budowie pierwszej linii belgradzkiego metra.

Portugalia

Czy rządy prezydenckie?

ZDZISŁAW KAMIŃSKI

(P) Obecny rząd będzie sprawował władzę aż do 1980 roku, czyli do końca swojej kadencji — zapowiada premier Mario Soares. Należy przeprowadzić referendum konstytucyjne i przedterminowe wybory — żąda Sa Carneiro, przewodniczący największego ugrupowania opozycyjnego — Partii Socjal-Demokratycznej. Konieczna jest konsolidacja autorytetu państwa i utworzenie „alternatywy politycznej” dla prezydenta, składającej się ze zdolnych i patriotycznych przywódców — oświadczył w jednym ze swych przemówień prezydent Ramalho Eanes, dodając, że dla niego jest mniej istotne kto rządzi, a bardziej jak się rządzi.

Te wypowiedzi można potraktować jako błądny portugalizacji życia politycznego, nadal bardzo burzliwego. W Portugalii mamy bowiem do czynienia z procesem krystalizacji systemu politycznego państwa. Wzorem są systemy państwowe Europy zachodniej, wydaje się jednak, że nad Tagiem następuje ewolucja w kierunku rządów prezydenckich. Tak by przynajmniej wynikało z różnych bardziej lub mniej zawołanych wypowiedzi prezydenta. W skomplikowanej sytuacji politycznej, w jakiej znajduje się Portugalia, byłoby to wręcz kładące kres ciążym obawom brak stabilności kolejnych rządów, powodowany

układem sił na portugalskiej arenie politycznej.

Partia Socjalistyczna, sprawująca władzę od lipca 1976 roku, nie posiada większości w parlamencie. Jest to podstawowa przyczyna słabości jej rządów. Aby wzmocnić swój gabinet, zawarła na początku br. porozumienie o współpracy z konserwatywnym Centrum Demokratyczno-Społecznym (CD), zbilansowanym swoim profilem politycznym do chrześcijańskiej demokracji. Ten manewr pozwolił na utworzenie rządu dysponującego większością parlamentarną. Wymagal jednak od socjalistów istnych ustępstw przy podziale tek ministerialnych. Trzy kluczowe ministerstwa — spraw zagranicznych, handlu i turystyki oraz reformy administracyjnej, — dostały się CDS.

Głównym celem nowego gabinetu jest ratowanie gospodarki kraju. Aby to osiągnąć, należy przezwyciężyć deficyt budżetu państwa i ograniczyć inflację. Do tego konieczne są pieniądze, których Portugalia nie ma. Pierwszym celem rządu była więc finalizacja rozmów z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW) w sprawie kredytów.

Nastąpiło to przed kilkoma tygodniami. Ale w zamian za pożyczkę w wysokości 50 mln dolarów i związane z nią inną pożyczkę — 750 mln dolarów, przyznana przez międzynarodowe konsorcjum kapitałowe krajów zachodnich, rząd portugalski musi zrealizować warunki postawionych przez MFW. Przede wszystkim zde-

Powiązanie szwedzkiej SAPO z Ustaszami

Od stałego korespondenta
RUDOLFA HOFFMANA

Sztokholm, w lipcu

(P) W grudniu 1975 r. w miejscowości Falkenberg w południowo-zachodniej Szwecji zastrzelono mieszkańca tego miasta, niejakiego Stefana Mikulicia. W momencie gdy Mikulic wychodził z domu i podchodził do swego samochodu aby udać się do pracy nieznany sprawca zabił go kilkoma strzałami z automatu, po czym mordera zwiłł do stojącego nie opodal samochodu i odjechał w nieznany kierunek.

Zabójstwo Mikulicia narobiło wiele wzruszeń w prasie szwedzkiej i szczególnie w kołach chłopskich i nacjonalistycznych emigrantów, korzystających w Szwecji z azylu politycznego. Stefan Mikulic był bowiem przewodniczącym Komitetu Centralnego Nacjonalistów Chłopskich — Ustasz na Europę i odgrywał poważną rolę przy organizowaniu wielu zamachów przeprowadzonych na postępowych obywateli Jugosławii. Do najbardziej spektakularnych akcji zamachowych chłopskich faszystów spod znaku Ustaza na terenie Skandynawii należał napad na ambasadę Jugosławii w Sztokholmie w kwietniu 1971 r., w czasie którego dwaj terrorysty zamordowali ambasadora tego kraju w Szwecji Rolofa.

Osiągając się na słowach Mikulicia, naczelnym na tamte magnetofonowej jugosłowiań-

kie czasopiśmie „NIN” utrzymuje obecnie, że zamach na ambasadę jugosłowiańską w Sztokholmie połączony z zamordowaniem ambasadora został przeprowadzony przy pomocy szwedzkiej SAPO czyli policji bezpieczeństwa.

Mikulic twierdził bowiem, iż jeden z przywódców Ustazy, 40-letni Chorwat o nazwisku Blaz utrzymywał dobre kontakty ze szwedzką SAPO. Przed 20 laty Blaz uciekł z Jugosławii do Austrii, a następnie RFN i Australii prowadząc w tych krajach ożywioną działalność w ramach organizacji wojskowej Ustazy, zajmującej się szkoleniem terrorystów i dywersantów.

To na rokaz Blaza terrorysty chorwacki okupowali 10 lutego 1971 r. konsulat Jugosławii w Göteborgu. Okupację konsultatu przerwano po kilku godzinach, gdy z SAPO nadeszła wiadomość, że wśród zakładników konsultatu nie ma ani konsula, ani żadnej innej ważnej osoby. Po tej akcji Blaz opuścił Szwecję.

Po kilku tygodniach Blaz znowu zjawił się na północy. Tym razem po to, aby zorganizować jeszcze większą prowokację. Chodziło o ujęcie ambasadora Jugosławii w Szwecji, Rolofa i całego personelu tej ambasady w Sztokholmie. W zamian za zwolnienie zakładników Blaz miał zabić ówczesnego ambasadora Jugosławii w Szwecji Rolofa.

W czasie spotkania z Mikulicem Blaz miał oświadczyć, że

CO PISZA „NIN”

Afrykańska bomba zegarowa

(P) Jest nią — zdaniem amerykańskiego dziennika „International Herald Tribune” — bezrobocie, które w Afryce osiąga katastrofalne rozmiary. Oto fragment artykułu, obrazującego ten wielki i trudny problem: „Według Międzynarodowej Organizacji Pracy, 60 milionów ludzi — połowa dorosłej ludności kontynentu — nie może znaleźć pracy...”

Od Kenii po Wybrzeże Kości Słoniowej i Botswanę miliony młodych Afrykanów uciekały ze swych domów. Stworzyło to olbrzymie bezrobocie — „społeczna bomba zegarowa”, jak określa to kenijski wiceprezydent, Daniel Arap Moi i — sprzyjało, że miasta są przeludnione do niemożliwych granic.

Lagos np. rozrosło się z 300 tys. mieszkańców w 1968 r. do 3 milionów obecnie; Nouakchott w Mauritani w ciągu 18 lat zwiększyło się z 5000 do 225 000 ludności; Abidjan (Wybrzeże Kości Słoniowej), w ciągu 30 lat wzrosło z 6000 do 500 000. Nieuniknionym rezultatem tego są slumsy, przestępczość, frustracja, niemożność dostatecznej szybkiego rozwijania gospodarki tak, aby stworzyć miejsce pracy.

Podobnie jak Senegal, leżący w Afryce Zachodniej, Kenia nadała priorytetowe znaczenie oświacie, poświęcając na ten cel 1/3 budżetu. Ale faktycznie nie ma tam wolnych miejsc pracy dla pracowników uniwersyteckich. Jak stwierdza przeprowadzone badanie: z 1800 absolwentów Uniwersytetu w Nairobi 13 proc.

nie będzie mogło znaleźć pracy przyznanej przez 3 lata...

W innych krajach afrykańskich sytuacja jest jeszcze gorsza. Głównym towarem eksportowym Gwinei walczy z ludźmi, 600 tys. rocznie bierze udział w pracach sezonowych w sąsiednich krajach. W Dżibuti 45 proc. ludności jest pozabawionych pracy.

Przez połowę ludności Wysp Zielonego Przylądka opuszcza kraj, aby znaleźć pracę. W Etiopii i Tanzanii jest tak trudno o pracę w miastach, że władze przymuszają deportację ludzi z powrotem do tych okolic wiejskich, z których przybyli. Botswana, Malawi i Mozambik wysyłały dziesiątki tysięcy młodych ludzi do pracy w południowoafrykańskich kopalniach.

Jednak, mimo katastrofalnych liczb bezroboczych, określenie „pozbawiony pracy” jest w Afryce często o tyle nieścisłe, że nie obejmuje milionów ludzi rolników, hodowców zwierząt, rzemieślników, sprzedawców, a także wielu ludzi, którzy przeżyli dzięki handlowi wewnętrznemu do gospodarki pieniężnej, żeby żyć z dobrego pieniądza. Afrykanin na ogół musi udawać się do miasta...

Międzynarodowa Organizacja Pracy ocenia, że Afryka musi do 2000 r. stworzyć 150 milionów miejsc pracy. Cel ten jednak jest prawdopodobnie równie nieosiągalny, jak obietnica Kenii, że zapewni swym obywatelom pełne zatrudnienie do 1980 r.” (sek)

akcje można przeprowadzić przy pomocy trzech ludzi. Mikulic był jednak innego zdania. Wówczas Blaz powiedział, że Mikulic nie potrzebuje się obawiać inascewencji ze strony szwedzkiej policji, ponieważ SAPO zawiadomiło go, iż nie będzie wkładała w akcję na eksterytorialnym terenie ambasady.

Zamach zakończył się jednak nieprzewidywanym zastrzeżeniem ambasadora Rolofa. Dwaj morderyści zostali ujęci przez policję szwedzką. Zirytowany Blaz przystąpił natychmiast do zorganizowania nowego zamachu mającego na celu obalenie obu morderców w czasie ich rozprawy sądowej. Przygotowania były już bardzo zaawansowane. Jednak w wyniku informacji ze strony osoby kontaktowej z SAPO — Blaz nagle odwołał akcję i wyjechał ze Szwecji.

W lipcu 1972 r. Blaz znowu pojawił się w Sztokholmie. Jego wypowiedzi przyjaciele z SAPO mieli go poinformować, że czas dojrzał już do dokonania nowego zamachu. Tym razem chodziło o przygotowanie ucieczki obu terrorystów przebywających w najcięższym więzieniu Szwecji — Kumlą. Rezultatem tej akcji było uwolnienie 15 więźniów w nocy z 17 na 18 sierpnia tego samego roku, a wśród nich obu morderców ambasadora Rolofa. W wyniku pociągu policja schwyciła uciekinierów w kilka dni później niedaleko miejscowości Mariestad i osadzono ich ponownie w więzieniu.

Artykuł w jugosłowiańskim czasopiśmie „NIN” wywołał w Sztokholmie duże zainteresowanie ze strony opinii publicznej. Był szef SAPO. Hans Helmer w wypowiedzi dla dziennika „Dagens Nyheter” stwierdził, że nie może sobie przypomnieć, aby kiedykolwiek usłyszał nazwisko Blaz. Artykuł w „NIN” określił jako wytwór fantazji zaprzeczając jednocześnie jakoby pracownik SAPO mógł utrzymywać jakieś kontakty z członkami organizacji nacjonalistów chorwackich.

Bardziel rozmowny okazał się jednak zastępca szefa SAPO Sture Höglund. Wprawdzie i on uważa za nieprawdopodobne, aby ktoś z SAPO mógł przekazywać jakiegokolwiek informacji o planach, a także o planach, które miałyby być wykonywane przez chorwacką organizację separatystyczną, ale jednocześnie dodaje, że nie byłoby to jednak niemożliwe. Höglund potwierdza, że SAPO utrzymuje stałe pewne kontakty z różnymi ugrupowaniami emigrantów w Szwecji, dodając, że dzieje się tak aby zapobiec normalnym akcjom terrorystycznym.

Jeśli jednak mimo to sprawa miała się tak, jak utrzymuje Mikulic — mówi Höglund — to w tym przypadku SAPO zadziałała zupełnie nie w naszym interesie. Natomiast w wypowiedzi dla rządowego dziennika „Svenska Dagbladet” rzecznik SAPO potwierdza, że nazwisko Blaz jest jej znane.

Jak wiadomo seria niezbyt pochlebnych skandali politycznych, w jakie wmięszana jest szwedzka SAPO nie urywa się. Najnowszym przykładem są fakty ujawnione przez jugosłowiański tygodnik „NIN”.

Eanesa za „sprzysiężanie rządowi socjalistów”, co w ujęciu twórców z PSD jest sprzeczne z pojęciem, jakim winien zajmować ten mały stan.

Wystąpienia Sa Carneiro, który usiłuje zbliżyć kapitał polityczny dla swojej partii na trudnościach, jakie przeżywa kraj, i związanych z tym nastrojami społecznych, doprowadziły do napięcia w państwie, a także wewnątrz tej partii. Niedawno do dymisji podał się jej Komitet Polityczny, który kierował PSD po ustąpieniu Sa Carneiro ze stanowiska przewodniczącego w ubiegłym roku. Komitet prowadził politykę „selektywnej opozycji” wobec rządu, w odróżnieniu od totalnej krytyki, jaką uprawia prawe skrzydło partii. To zresztą ono odgrywa w niej obecnie główną rolę i dzięki temu na ostatnim kongresie PSD ta właśnie frakcja odniosła zwycięstwo. Sa Carneiro został ponownie przewodniczącym partii. Może to doprowadzić do odwrócenia się lewego skrzydła partii, które przekształciło się w niezależną organizację.

Początki cywilnej prawicy mają oparcie w wojsku. Mówił o tym na początku kwietnia prezydent Eanes, oznajmiając, iż mały miejsce „akcje mniejszości” zmierzające do próby skierowania aparatu wojskowego w kierunku samowoli.

Mimo tego, że od rewolucji minęły ponad cztery lata i obecna armia portugalska jest ominięta od tej, jaka obalała Eanesa, to jednak nadal — jakkolwiek w mniejszym nasileniu — trwa w niej dość starcia między prawicą a lewicą. Sa one mało widoczne, nie jako podskórne, ale jednak istniejące, aczkolwiek w armii dominuje tendencja do hierarchizacji i odpolitycznienia. Trzeba jednak pamiętać, że jest to siła, która dokonała rewolucji. Poszczególne jej oddziały brzożę też udział w dwóch nieudanych pucach — prawicowym i lewicowym. Tłumieniem tego ostatniego kierował obecny pre-

Zobowiązanie

(P) W Genewie zebrał się znowu Komitet Rozbrojenia. Jest to, jak się przypuszcza, ostatnia już sesja w dotychczasowym składzie. W przyszłości w pracach komitetu będzie brało udział nie 31 lecz 40 państw, a przewodniczyć obradom będzie co miesiąc inne państwo. Zmiany te ustanowiono podczas zakończonej niedawno Specjalnej Sesji Rozbrojeniowej ONZ w Nowym Jorku.

Zmienił się więc kształt Komitetu Genezyjskiego, co powinno mieć wpływ na skuteczność jego prac. Zwraca się m. in. uwagę na fakt, że w obradach będzie udział brała Francja, której uczestnictwo było dotychczas tylko formalne. W ten sposób jedynym mocarstwem nuklearnym nie zasiadającym w komitecie będą Chiny, które konsekwentnie wstrzymują się od udziału w rokowaniach rozbrojeniowych.

Reformy organizacyjne nie oznaczają zmiany samych założeń komitetu. Jego program działania jest już wypełniony na wiele miesięcy naprzód. Pomocą z pewnością nie same tematy, które od dłuższego czasu były przedmiotem dyskusji, a więc m. in. problem pełnego zakazu prób nuklearnych i projekt układu w sprawie zakazu broni chemicznej. Niektóre z projektów omawianych w Genewie są już zaawansowane, inne budzą nadal żywe spory. Wzrost jednak mającą uścisnąć — dotyczy problemu o znaczeniu decydującym dla perspektyw rozbrojenia.

Komitet Genezyjski sprawdził się już jako międzynarodowe forum rozbrojenia. Oczekuje się, że w nowym, rozszerzonym składzie będzie on miał jeszcze bardziej reprezentatywny charakter. Tak był m. in. sens decyzji podjętych w Nowym Jorku. Ale reforma komitetu ma przede wszystkim na celu pobudzenie jego działalności. Sesja Rozbrojeniowa w Nowym Jorku zakończyła się bowiem przyjęciem przez wszystkie uczestniczące w niej państwa zobowiązań do nasilenia wysiłków na rzecz rozbrojenia. Genewa będzie odpowiednim miejscem, aby spełnić te zobowiązania.

JANUSZ REITER

Prawo i polityka

(P) Skomplikowaną prawnie i ryzykowną politycznie rozprawkę rozpoczął rząd indyjski decydujący się na skierowanie do sądu w Delhi następnego aktu oskarżenia przeciwko byłemu premierowi, Indrze Gandhi. Pani Gandhi zarzuca się przede wszystkim nadużywanie władzy w okresie stanu wyjątkowego kończącego — jak pamiętamy — jej 11-letnie rządy i poprzedzające ułomności, zaskakującą porażkę wyborczą. Kontrowersyjną podstawą prawną tych oskarżeń były raporty tzw. komisji Shaha.

Raporty te opublikowano już przed dwoma miesiącami, jednak rząd premiera Desai zlekceważył z podjęciem akcji prawnej przeciwko córce Nehru, na co nie miały wpływu aresztowanie Indry Gandhi jesienią ub. roku bez należytych dowodów winy. Zwolniona przez sąd opuszczająca ona go w gromie meceniszy, pozyskując przy okazji sympatie tłumów i — co się później okazało — znaczne poparcie polityczne. Morali Desai postanowił oddać wszelkie posępowanie sądowe przeciwko swej rywalce przynajmniej bardzo starannie i bez zbystnego pośpiechu.

Do ponownego i pospiesznego oskarżenia pani Gandhi nawoływał natomiast — niepomimo gorzkiej nauki — minister spraw wewnętrznych w rządzie Janaty, Charan Singh. Kontrowersja w tej kwestii, obok rywalizacji personalnej i ogólniejszych rozgrywek wewnątrzpartyjnych, była jedną z przyczyn niedawnych ostrych rozdzierców między Charanem a premierem Desaiem. Komentarze zwracają jednak uwagę, iż na decyzję o skierowaniu do sądu następnego aktu oskarżenia przeciwko Indrze Gandhi miały wpływ przede wszystkim jej ostatnie sukcesy w kolejnych wyborach uzupełniających. I to nie tylko na południu ale również na północy — w najważniejszym politycznie regionie Indii.

Odzyskując utracone wpływy i znaczącą część utraconej popularności była premierem — co nie było niespodzianką — w niepodważalnym politycznym przeciwnikiem. Stęgnięto więc po argumenty prawa. Nie wiadomo jednak czy przyniosą one oczekiwane rezultaty polityczne.

FRANCISZEK NIETZ

